

Příklad (A)

Označme $F = C^\infty(\mathbb{R}^3)$ prostor hladkých funkcí a \mathcal{F}^3 prostor vektorových polí na \mathbb{R}^3 . Ukažte, že následující posloupnost diferenciálních operátorů tvoří komplex, tj. že složení dvou po sobě následujících operátorů je triviální.

$$\mathcal{F} \xrightarrow{\text{grad}} \mathcal{F}^3 \xrightarrow{\text{rot}} \mathcal{F}^3 \xrightarrow{\text{div}} \mathcal{F}$$

┌
Důkaz (Z definic $\text{rot} \circ \text{grad}$)

$$\begin{aligned} \forall F \in \mathcal{F} : \text{rot} \circ \text{grad } F &= \\ &= \left(\frac{\partial (\text{grad } F)_z}{\partial y} - \frac{\partial (\text{grad } F)_y}{\partial z}, \frac{\partial (\text{grad } F)_x}{\partial z} - \frac{\partial (\text{grad } F)_z}{\partial x}, \frac{\partial (\text{grad } F)_y}{\partial x} - \frac{\partial (\text{grad } F)_x}{\partial y} \right)^T = \\ &= \left(\frac{\partial}{\partial y} \frac{\partial F}{\partial z} - \frac{\partial}{\partial z} \frac{\partial F}{\partial y}, \frac{\partial}{\partial z} \frac{\partial F}{\partial x} - \frac{\partial}{\partial x} \frac{\partial F}{\partial z}, \frac{\partial}{\partial x} \frac{\partial F}{\partial y} - \frac{\partial}{\partial y} \frac{\partial F}{\partial x} \right)^T = (0, 0, 0)^T, \end{aligned}$$

Jelikož z matematické analýzy víme, že nezáleží na pořadí parciálního derivování. □

┌
Důkaz (Z definic $\text{div} \circ \text{rot}$)

$$\begin{aligned} \forall \vec{F} \in \mathcal{F}^3 : \text{div} \circ \text{rot } \vec{F} &= \\ &= \frac{\partial (\text{rot } \vec{F})_x}{\partial x} + \frac{\partial (\text{rot } \vec{F})_y}{\partial y} + \frac{\partial (\text{rot } \vec{F})_z}{\partial z} = \\ &= \frac{\partial \left(\frac{\partial F_z}{\partial y} - \frac{\partial F_y}{\partial z} \right)}{\partial x} + \frac{\partial \left(\frac{\partial F_x}{\partial z} - \frac{\partial F_z}{\partial x} \right)}{\partial y} + \frac{\partial \left(\frac{\partial F_y}{\partial x} - \frac{\partial F_x}{\partial y} \right)}{\partial z} = \\ &= \frac{\partial^2 F_z}{\partial y \partial x} - \frac{\partial^2 F_y}{\partial z \partial x} + \frac{\partial^2 F_x}{\partial z \partial y} - \frac{\partial^2 F_z}{\partial x \partial y} + \frac{\partial^2 F_y}{\partial x \partial z} - \frac{\partial^2 F_x}{\partial y \partial z} = 0 \end{aligned}$$

┌ Ze stejného důvodu jako výše. □

Příklad (B)

Ukažte, že následující diagram je komutativní diagram, tj. že složení operátorů spojujících libovolné dva uzly diagramu nezávisí na volbě cesty mezi příslušnými dvěma uzly.

$$\begin{array}{ccccccc}
 \mathcal{F} & \xrightarrow{\text{grad}} & \mathcal{F}^3 & \xrightarrow{\text{rot}} & \mathcal{F}^3 & \xrightarrow{\text{div}} & \mathcal{F} \\
 \downarrow A_0 & & \downarrow A_1 & & \downarrow A_2 & & \downarrow A_3 \\
 \mathcal{E}^0 & \xrightarrow{d} & \mathcal{E}^1 & \xrightarrow{d} & \mathcal{E}^2 & \xrightarrow{d} & \mathcal{E}^3
 \end{array}$$

$$A_0 = \text{id}, \quad A_1(\vec{F}) = F_x dx + F_y dy + F_z dz, \quad A_2(\vec{F}) = F_x dy \wedge dz + F_y dz \wedge dx + F_z dx \wedge dy,$$

$$A_3(F) = F dx \wedge dy \wedge dz.$$

┌
Důkaz (Z definic $d \circ A_0 = A_1 \circ \text{grad}$)

$$\begin{aligned}
 \forall F \in \mathcal{F} : (d \circ A_0)(F) &= dF = \frac{\partial F}{\partial x} dx + \frac{\partial F}{\partial y} dy + \frac{\partial F}{\partial z} dz = \\
 &= (\text{grad } F)_x dx + (\text{grad } F)_y dy + (\text{grad } F)_z dz = A_1 \circ \text{grad } F.
 \end{aligned}$$

└

□

┌
Důkaz (Z definic $d \circ A_1 = A_2 \circ \text{rot}$)

$$\begin{aligned}
 \forall \vec{F} \in \mathcal{F}^3 : (d \circ A_1)(\vec{F}) &= d(F_x dx + F_y dy + F_z dz) = \\
 &= \left(\frac{\partial F_x}{\partial x} dx + \frac{\partial F_x}{\partial y} dy + \frac{\partial F_x}{\partial z} dz \right) \wedge dx + \\
 &+ \left(\frac{\partial F_y}{\partial x} dx + \frac{\partial F_y}{\partial y} dy + \frac{\partial F_y}{\partial z} dz \right) \wedge dy + \\
 &+ \left(\frac{\partial F_z}{\partial x} dx + \frac{\partial F_z}{\partial y} dy + \frac{\partial F_z}{\partial z} dz \right) \wedge dz = \\
 0 + \left(\frac{\partial F_y}{\partial x} - \frac{\partial F_x}{\partial y} \right) dx \wedge dy &+ \left(\frac{\partial F_x}{\partial z} - \frac{\partial F_z}{\partial x} \right) dz \wedge dx + 0 + \left(\frac{\partial F_z}{\partial y} - \frac{\partial F_y}{\partial z} \right) dy \wedge dz + 0 = \\
 &= (\text{rot } \vec{F})_x dy \wedge dz + (\text{rot } \vec{F})_y dz \wedge dx + (\text{rot } \vec{F})_z dx \wedge dy = A_2 \circ \text{rot } \vec{F}.
 \end{aligned}$$

└

□

┌
Důkaz (Z definic $d \circ A_2 = A_3 \circ \text{div}$)

$$\begin{aligned}
 \forall \vec{F} \in \mathcal{F}^3 : (d \circ A_2)(\vec{F}) &= d(F_x dy \wedge dz + F_y dz \wedge dx + F_z dx \wedge dy) = \\
 &= \left(\frac{\partial F_x}{\partial x} dx + \frac{\partial F_x}{\partial y} dy + \frac{\partial F_x}{\partial z} dz \right) \wedge dy \wedge dz + \\
 &+ \left(\frac{\partial F_y}{\partial x} dx + \frac{\partial F_y}{\partial y} dy + \frac{\partial F_y}{\partial z} dz \right) \wedge dz \wedge dx + \\
 &+ \left(\frac{\partial F_z}{\partial x} dx + \frac{\partial F_z}{\partial y} dy + \frac{\partial F_z}{\partial z} dz \right) \wedge dx \wedge dy = \\
 &\left(\frac{\partial F_x}{\partial x} + \frac{\partial F_y}{\partial y} + \frac{\partial F_z}{\partial z} \right) dx \wedge dy \wedge dz + 6 \cdot 0 = \text{div } \vec{F} dx \wedge dy \wedge dz = A_3 \circ \text{div } \vec{F}.
 \end{aligned}$$

□

┌
Důkaz (Zbylé)

┌ Komutativita složení více (>2) operátorů vyplývá z předchozích.

□